

استعاذه
طلوع اثر عبودیت

احمد رضا خوت

مریم قاسمی

سرشناسه :	اخوت، احمد رضا، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور :	استعاذه، طلوع اثر عبودیت/ نویسندگان احمد رضا اخوت، مریم قاسمی.
مشخصات نشر :	تهران: نشر قرآن و اهل بیت نبوت (ع)، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری :	۱۵۴ ص.: جدول، نمودار.
فروست :	... مجموعه کتب «بنیادی» حوزه «انسان».
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۰-۸۱-۷
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	کتابنامه.
یادداشت :	نمایه.
موضوع :	استعاذه
موضوع :	Estezah*
شناسه افزوده :	قاسمی، مریم، ۱۳۴۲ -
رده بندی کنگره :	۱۳۹۷ ۵الف۳۷/۷BPT۷۲۷
رده بندی دیویی :	۲۹۷/۶۲۲
شماره کتابشناسی ملی :	۵۱۰۷۷۶۸

استعاذه طلوع اثر عبودیت از مجموعه کتب بنیاده حوزه «انسان»

نویسندگان: احمد رضا اخوت، مریم قاسمی
ناشر: قرآن و اهل بیت نبوت علیه السلام
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
چاپ: اول ۱۳۹۷
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۰-۸۱-۷
قیمت: ۱۱۰.۰۰۰ ریال

نشر قرآن و اهل بیت

تهران - بلوار کشاورز، خیابان ۱۶ آذر، پلاک ۲۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۴۹۰۵۷۰

سامانه پیامکی رمان جهت ثبت و ارسال سفارشات: ۰۲۱-۴۹۸۸۴۹

۷۱	۸	مقدمه
	۱۴	فاتحه، معناشناسی و ذوات
	۱۴	۱. ریشه عوذ در لغت نامه
۷۴	۱۵	۲. مشتقات عوذ
۷۴	۱۶	۳. عوذ در آیات قرآن
۷۵		۴. گزاره‌های مربوط به تعریف
۷۶	۱۹	برای عوذ از آیات قرآن
	۱۹	۵. فرایند عوذ
۷۷	۲۱	۶. فرایند عوذ در ادعیه
	۴۲	۷. جاری شدن عوذ در زندگی
۷۸	۴۳	جمع‌بندی
۷۸		فصل اول: علم به انسان مورد رضایت خداوند
۷۸	۴۶	۱. طرح کلی قرآن در معرفی انسان
۷۹	۴۶	۲. اصول شناخت وضعیت مورد رضایت
۷۹	۵۲	۳. راهبردهای شناخت وضعیت مورد رضایت
۸۰	۵۹	تعیین جهت کلی زندگی (صراط)
۸۰	۵۹	عمل به احکام و
۸۲		دستورات شریعت و تقوا و رعایت آن
۸۴	۶۳	تفصیل و تشخیص
۸۴		امور از نظر خیر و شر و توان خیرگزینی
۸۵	۶۷	از اختلالات درونی تثبیت شده
		فصل دوم:
		۱. علم به شرور یا آسیب‌ها و اختلال‌ها
		۲. آسیب‌ها و اختلال‌ها در قرآن
		۳. شتر، ظهور انواع اختلالات و آسیب
		۴. خروج از چرخه شرور
		۵. رویکردهای مختلف
		۶. بررسی شر در قرآن
		۷. منظره کلیات آسیب‌ها
		۸. اختلالات در قرآن
		۹. اختلالات در ترجمه‌ها
		۱۰. اختلال‌های مرتبط به علم و باور
		۱۱. اختلال‌های گرایش‌ها و امیال
		۱۲. اختلال‌های حالات و صفات
		۱۳. اختلال‌های رفتارها و برنامه‌ها
		۱۴. آسیب‌های طبیعی وارده در زندگی
		۱۵. آسیب‌های ناشی از اختلالات درونی
		۱۶. آسیب‌های ناشی
		۱۷. از اختلالات درونی تثبیت شده

۱۱۳	۸۶	چگونگی شناخت آسیب‌های اختلال‌ها	۸۶	شناخت ابزارهای مقابله با شرور،
	۸۷	نشانه‌شناسی شرور (علائم)		مرحله دوم گریز
	۸۸	نشانه‌گذاری شرور (عامل)		به کارگیری ابزارهای مقابله،
۱۱۶	۸۸	نشانه‌شناسی اثرپذیری		مرحله سوم گریز
۱۳۰	۸۸	شرور (عامل اصلی)		خاتمه، انذار و بلاغ
۱۳۰	۹۰	شناخت چرخه ایجاد وظایف		ضرورت وجود منذر
۱۳۱	۹۰	اختلالات و آسیب‌ها		چگونگی ورود انذار به جامعه
۱۳۶	۹۲	شناخت آسیب‌ها و		فینداش انذار
۱۳۷	۹۲	اختلال‌ها در مواجهه با دیگران		شنوای منذر
۱۳۸	۹۴	فصل سوم: فرایند گریز از شرور		شان اذاعه کم
	۹۴	آسیب‌شناسی مقابله با شرور		شان اذاعه تعمیم کم و
۱۳۸	۹۴	چگونگی علم به شرور و قدرت مقابله با آنها		حکمت و اراده طریق
۱۳۸	۹۵	علم، منشأ قدرت		شان حاکمیت بخش به دین
۱۳۸	۹۶	جهت در علم و قدرت		شان درمان‌گری
۱۴۱	۹۶	علم‌های قدرت آفرین		ضرورت تبعیت از مندرین
۱۴۹	۹۷	اصول دستیابی به علم‌های قدرت آفرین		رابطه استعاذه با درمان
۱۵۲	۹۷	مقابله با شرور		منابع
		راهبردهای تحقق علم‌های قدرت آفرین برای		نمایه
	۹۷	مقابله با شرور		
	۱۰۳	فرایندهای مقابله با شرور		
	۱۱۱	استغفار، مرحله نخست در گریز از شرور		

خداوند انسان را آفرید و او را در زمین به مأموریتی اعزام کرد که در آن مأموریت توان‌های خود را بشناسد و با فعال‌سازی قوای درونی و انواع نعمت‌هایش مسیر رجوع به خدا را آگاهانه و با بصیرت طی نماید.

هبوط که به معنای مستقر شدن موقتی در مکانی برای دستیابی به مقاصدی است، برای هراتسانی اتفاق افتاده و انتظار می‌رود تا او براساس توان‌هایی که خداوند در هر کسی گذاشته است به عاقبتی نیکو و رضایت‌بخش دست یابد. بر همین اساس خداوند در سوره مبارکه بقره پس از بیان ماجرای حضرت آدم و حوا علیهما السلام در آیات ۳۷ و ۳۸ می‌فرماید:

قَتَلْنَا أَدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ * قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِنَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

سپس آدم از پروردگارش کلماتی دریافت داشت؛ (و با آنها توبه کرد). و خداوند راه او را پذیرفت، زیرا خداوند توبه‌پذیر و مهربان است. گفتیم: «همگی از آن، فرود آید» هرگاه هدایتی از طرف من برای شما آمد، کسانی که از آن پیروی کنند، نه ترسی را نهالست‌ر نه غمگین شوند.»

با سیری که خداوند در زندگی انسان پدیدار کرد انسان از دو نوع زندگی دنیوی و اخروی برخوردار گردیده؛ دنیوی زمینی و نوعی آسمانی. به عبارت دیگر براساس منطق هبوط در واقع انسان رجودی آسمانی است که برای دوران اندکی در زمین زندگی می‌کند و برای افزایش بهر، هندی‌های آسمانی، غیبی و ملکوتی‌اش، مأموریتی موقت در زمین می‌یابد. این مأموریت آن مبدء اساس تروجدی‌ترشد که به عنایت خداوند دشمنی قسم خورده، مستکبر و متعبد از انفس جن در تعقیب او قرار گرفت. این دشمن و دشمنی از آن رو اهمیت یافته است که انسان در اثر تضادهای ایجاد شده و تقابلهای متعدد، امکان بروز قدرت و توانایی بسیار بیشتری را پیدا کرده است. براساس آموزه‌های وحی اگر چنین دشمنی نباشد، اما انسان در زمین و مأموریت یافتنش ناقص می‌گشت. آیات ابتدایی سوره مبارکه اعراف ضمن بیان داستان حضرت آدم و هبوط او، حقایقی که در این هبوط بر او نازل شده است را بیان می‌کند. از جمله این حقایق در آیات ۲۴، ۲۷ این سوره چنین آمده است:

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ * قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ * يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا لِيَأْخُذَ بِكُمْ سَوَاتِرُكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ الثَّقَلَيْنِ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنَ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ * يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِرَهُمَا

إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 فرمود: «(از مقام خویش) فرود آید، در حالی که بعضی از شما نسبت به بعض
 دیگر، دشمن خواهید بود! (شیطان دشمن شماست و شما دشمن او!) و برای
 شما در زمین، قرارگاه و وسیله بهره‌گیری تا زمان معینی خواهد بود.» فرمود: «در آن
 [زمین] زنده می‌شوید و در آن می‌میرید؛ و (درست‌خیز) از آن خارج خواهید شد.»
 ای فرزندان آدم! لباسی برای شما فرستادیم که اندام شما را می‌پوشاند و مایه
 زینت شماست؛ اما لباس پرهیزکاری بهتر است! اینها (همه) از آیات خداست،
 تا متذکر (نعمت‌های او) شوند! ای فرزندان آدم! شیطان شما را نفرید، آنگونه که
 پدر و مادر شما را از بهشت بیرون کرد و لباسشان را از تنشان بیرون ساخت تا
 عدالتشان را به آنها نشان دهد! چه اینکه او و همکارانش شما را می‌بینند از جایی
 که شما آنها را نمی‌بینید؛ (اما بدانید) ما شیاطین را اولیای کسانی قرار دادیم که

از آن‌ها پی‌آورند!

حقایق و قه‌هاها جاری در هستی که خداوند برای انسان اراده کرده، براساس
 رویارو کردن انسان با تضادها و تنش‌ها و قرار دادن او در احوالات متعدد
 قرار می‌دهد و شرط مصلحتی را برای او مهیا می‌کند.

در صورتی که انسان از این مصلحت‌هایی که خداوند برای رشد و کمالش قرار داده
 است مطلع نشود و یا بدان توجه نداشته باشد همین موقعیت‌ها به عنوان شربه او
 ضرر رساننده و زندگی او و قوای درونی‌اش را مختل می‌سازد.

در این بین ابلیس و جنودش از شرایط اضطراری و استفاده کرده و از این اذنی که
 خداوند داده به اغوا، فریب و غفلت انسان مبادرت کرده و به عنوان دشمن او قد
 علم می‌کند. به طور طبیعی در این تنش‌آفرینی مبارزان یکی از مبارزان غیر واقعی
 متمایز می‌شوند.

دستور به استعاده که یکی از اوامر الهی در کلام و سی است نظریه مراقبت
 ویژه انسان در برابر اغوای شیطان است. خداوند در آیات انتهایی سوره مبارکه
 اعراف می‌فرماید:

وَأَمَّا يَنْزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاتَّعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (سوره مبارکه اعراف، آیه ۲۰۰)

و هرگاه وسوسه‌ای از شیطان به تو رسد، به خدا پناه ببر که او شنونده و داناست!

علامه طباطبایی در تفسیر این آیه از سر این دستور چنین سخن می‌گوید:

«راغب در مفردات می‌گوید: «نزع» وارد شدن و مداخله در امری برای خرابکاری و
 فاسد کردن آن است و در آیه «مِنْ نَزْعِ الشَّيْطَانِ بَيْنِي وَبَيْنَ اخْوَتِي» بعد از
 آنکه شیطان میان من و برادرانم را بهم زد» به این معنا است.

و بعضی دیگر گفته‌اند: به معنای تکان دادن و از جای کندن و وادار کردن است، و غالباً در حال غضب بکار می‌رود، بعضی دیگر گفته‌اند: «نزع شیطان» به معنای کمترین وسوسه او است، ولیکن همه این معانی نزدیک به همدند، البته نسبت به آیه مورد بحث معنای دوم نزدیک تر است، چون با آیه قبلی هم که دستور می‌داد تا از جاهلان اعراض کند مناسبت دارد، زیرا تماس گرفتن جاهلان با آدمی و مشاهده جهالت ایشان خودش یک نوع مداخله‌ای است از شیطان برای عصبانی کردن و آتش به جان کردن آدمی، آری، برخورد زیاد با جاهل، آدمی را به سوی جهالت و مثل او شدن سوق می‌دهد.

پس برگشت معنای آیه به این می‌شود که: اگر شیطان خواست مداخله نماید و با رفتار جاهلانه ایشان، تو را به غضب و انتقام وادار کند توبه خدا پناه بر که او شنوا و مأمور است با اینکه خطاب در آیه به رسول خدا صلی الله علیه و آله است ولیکن مقصود امت آن جناب است چون خود آن حضرت معصوم است.

خداوند انسانها خواسته است با تقوا و مراقبت از خود در برابر فریب‌های شیطان آگاهانه عمل کنند تا در بستر حوادث و آسیب‌ها به حقایق و نورانیت دست پیدا کنند، براین اساس خداوند در ادامه آیه فوق می‌فرماید:

إِنَّ الَّذِينَ إِذَا إِذَا هُمْ مِنْ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ * وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْغِيِّ هُمْ * وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَا اجْتَبِئْهَا قُلْ إِنَّمَا أُتِيتُ بِمَا يُوحَى إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرُ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (سوره مبارکه اعراف. آیات ۲۰۱-۲۰۳)

برهیزگاران هنگامی که گرفتار شیطان می‌شوند، به یاد (خدا و پاداش و کیفر او) می‌افتند؛ و (در پرتو یاد او، راه می‌بینند و) ناگهان بینا می‌گردند. و (ناپرهیزگاران را) برادرانشان (از شیاطین) به دور می‌گردانند و در گمراهی پیش می‌برند و باز نمی‌ایستند! هنگامی که (در نزول وحی تاخیر افتد)، آیه‌ای برای آنان نیاوردی، می‌گویند: «چرا خودت (از پیش خود) آن را برگزیدی؟» گو: «من تنها از چیزی پیروی می‌کنم که بر من وحی می‌شود؛ این وسیله بینایی از طرف پروردگارتان و مایه هدایت و رحمت است برای جمعیتی که ایمان می‌آورند.»

استعاذه، طلب و دعای مضطرانه انسان از خداوند است که او را به طور کامل از آسیب‌های حوادث و اختلال‌ها مصون دارد و می‌توان آن را مقدمه‌ای برای عبودیت او دانست. مقدمه‌ای که باید در تمام مراحل زندگی اش همراه باشد تا به مقاصد عالی دست یابد.

با استعاذه، فلق عبودیت انسان آشکار می‌شود. به همین دلیل می‌توان استعاذه را طلوع اثر عبودیت دانست.

این موضوع می‌تواند سترهم جواری دو سوره ناس و فلق و نیز ارتباط این دو سوره با یکدیگر را برای ما فاش سازد. بدین ترتیب خداوند در این دو سوره از «طلوع هر اثر» و «طلوع اثر عبودیت» و «آسیب‌ها» و «شرور»ی که به واسطه آثار اشیا در زندگی انسان حادث می‌شود، خبر داده است.

این کتاب به موضوع استعاذه با تأکید بر این دو سوره مبارکه که معروف به معوذتین است، اشاره دارد. اهمیت اطلاع از این موضوع، به اهمیت عبودیت در زندگی انسان وابسته است و برهر انسانی لازم است برای رهایی از شرور و استفاده بهینه از لحظات عمر از چگونگی استعاذه و بهره‌مندی بیشتر از آن مطلع شود.

طرح این موضوع خود به عنوان استعاذه‌ای به درگاه ربوبی برای در امان بودن از شرور و نقابت شیطان است که امید است مورد استجابت خداوند منان قرار گیرد.

در این کتاب علاوه بر متذکر شویم که بهتر است این کتاب و کتاب «فلق، طلوع اثر» و نیز کتاب «افعال اثر» با هم خوانده شود، زیرا برای گریز از تطویل و زیاده‌گویی از تکرار مطالب شریک اجتناب شده است.

همچنین لازم است از محتوای این سه کتاب هم در «منظومه دعا» و هم در «منظومه تعلیم و ترمیم» استفاده شود.

در کتاب حاضر دودمانی که اندرو به تحقیق بی‌نظیر از امیر مؤمنان و سید ساجدین علیهما السلام آمده است که به دلیل توجه دادن به متن و عبارت‌های وزین عربی آن از ترجمه دعا خودداری شده است. مطالعه این دو دعا برای تقویت استعاذه و ایمنی از شرور و امنیت یافتن از انواع مضر توصیه می‌شود و در خواص یاد شده بسیار مجرب است.

دعای امیر مؤمنان که به نام دعای خصله مشهور است در استعاذه‌های عمومی و حکومتی نیز بسیار مؤثر است. زیرا با تشکیل حکومت دینی به طور طبیعی «سیب‌هایی برای افراد در جامعه پدیدار می‌شود و دشمنی‌هایی از داخل و خارج بر علیه آن و دینداری شکل می‌گیرد. افرادی که به نوعی یا مسائل نظام سروکار دارند و خود در معرض انواع آسیب‌ها قرار دارند لازم است محافظتی قوی در اختیار داشته باشند؛ می‌توان مضامین و مفاهیم این دعا و خود دعای یاد شده را به همگی آنان در رده‌های حکومتی توصیه کرد.

همچنین متن حاضر را می‌توان به عنوان «نظریه درمان» همه بیماری‌ها و اختلال‌های روانی به اندیشمندان و دانشمندان رشته‌های روانشناسی پیشنهاد کرد. پاسخ سؤالات متعددی که در زمینه درمان اختلال‌ها و آسیب‌ها برای درمانگر پیش می‌آید از این متن قابل فهم است.